

Afscheid van de geschreven pers met een dikke pil

Door Jan-Hendrik Bakker

Uleest nu een papieren krant. Er zijn er nog een paar in ons land en toevallig behoort deze tot de succesvolste ervan. Trouw en de Groene zijn andere voorbeelden. Niet toevallig is dat dit kranten zijn met een heel specifieke doelgroep die om inhoud en kwaliteit vraagt die elders niet verkrijgbaar zijn en die nog de nieuwgierigheid bezit een langere tekst tot het einde te volgen. Het afgelopen decennium is de leescultuur ingrijpend veranderd. Wat eigenlijk al veel langer voorspeld werd, zet nu door: het Gutenberg-tijdperk is ten einde.

Dat een gewezen journalist in deze tijd een pil publiceert met de titel 'Erfenis van de pers' komt niet uit de lucht vallen. De Haagse mediadeskundige en ambtenaar Klaas Salverda knipte een enorme verzameling papieren opinies en nieuwsanalyses bij elkaar, beginnend ergens in de jaren zeventig en doorlopend tot de huidige tijd. Daaruit heeft hij nu een selectie gemaakt en die heeft hij gerubriceerd naar onderwerp. Het resultaat heeft hij als 'Erfenis van de pers' de wereld in gezonden, een fraai uitgegeven turf, om nog een in onbruik geraakte uitdrukking uit de papiertijd te kiezen.

Over de titel valt te twisten. Het lijkt staat immers nog boven de grond en het is ook maar de vraag of de erfenis niet veel groter en andersoortig is dan een uitgebreid knipselarchief alleen, hoe waardevol op zich ook. De gedrukte pers belichaamde ook een mentaliteit, was een voertuig van het vrije woord of juist van de leugen, waar de beeldcultuur van de elektronische media en later het internet veel minder feitelijk is maar direct de emoties aanspreekt. Salverda besteedt overigens wel aandacht aan de vraag hoe de gedrukte media zichzelf zagen, wat ze wilden en hoe ze functioneerden.

'Knipselschatten'

Het hoofdstuk 'Knipselschatten' heeft hij ondergebracht in de rubriek 'De makers van het nieuws'. Andere invalshoeken waaronder hij zijn knipselschatten voor het publiek uitstalt, zijn de internationale politiek, de parlementaire geschiedenis en het openbaar bestuur, het traditionele Nederland, de aanstormende 21ste eeuw en het geloof. Voor Salverda vormen die de essentie van de naoorlogse geschiedenis van Nederland, maar hij had ook een andere rubricering kunnen kiezen, ze blijft iets willekeurigs houden, al is dat onvermijdelijk.

De in totaal zeven hoofdstukken laten zich niet lezen als een dwingend betoog, het zijn eerder nogal kaleidoscopische gehelen waar de lezer zelf de verbanden of rode

draad maar moet zien te vinden. Dat is ook de kracht van dit boek, maar tegelijk de zwakte. Op zich is het lekker grasduinen en puzzelen om je eigen mening te vormen, anderzijds is dat nu juist typisch een eigenschap waar het internet, en allerlei online-archieven, zoals het krantenarchief van de Koninklijke Bibliotheek, zich uitstekend voor leent. Van een boek verwacht je een rode draad, al was het alleen maar om het daar wel of niet mee eens te zijn.

De auteur voelt de tweeslachtigheid van zijn opzet wel aan. Hij verdedigt zijn opzet in de inleiding en schrijft een slothoofdstukje waarin hij zijn eigen positie ten aanzien van de thema's laat zien. Voor wie daar genoeg mee

Van een boek verwacht je een rode draad, al was het alleen maar om het daar wel of niet mee eens te zijn

neemt, zal 'Testament van de pers' een welkome aanschaf zijn, want zoals gezegd het ontbreekt in deze papieren nalatenschap niet aan interessant materiaal. Jammer wat dat betreft dat een register ontbreekt; dat had van deze pil pas een echt naslagwerk gemaakt. Salverda zal toch niet gevonden hebben dat registers wel heel erg van de papieren era zijn?

Klaas Salverda: 'Testament van de pers'. Uitgeverij: Eburon. ISBN 978 94 6301 0511. Prijs: € 34,90.

